

יומא פד

דחייף ביה - מסתכן, דנכית ליה - מיית.
שאלה: דחייף ביה מסתכן, מאי תקנתיה?

תשובה: נישלח מאניה ונירהיט.

מעשה לחזק: רב הונא בריה דרב יהושע חף ביה חד מינייהו בשוקא, שלחינהו למאניה

ורחיט. אמר: קיימתי בעצמי **החכמה תחיה בצליה**.

שאלה: דנכית ליה מיית, מאי תקנתיה?

תשובה: אמר אביי:

- ניתי משכא דאפא דדיכרא, וניכתוב עליה: אנא פלניא בר פלניתא אמשכא דאפא דיכרא כתיבנא עלך כנתי כנתי קלירוס. ואמרי לה: קנדי קנדי קלורוס יה יה ה' צבאות, אמן אמן סלה.
- ונשלחינהו למאניה ולקברינהו בי קברי עד תריסר ירחי שתא, ונפקינהו ונקלינהו בתנורא, ונבדרינהו לקטמיה אפרשת דרכים.
- והנך תריסר ירחי שתא, כי שתי מיא - לא לישתי אלא בגובתא דנחשא, דילמא חזי בבואה דשידא וליסתכן. כי הא דאבא בר מרתא, הוא אבא בר מניומי, עבדא ליה אימיה גובתא דדהבא.

ועוד אמר רבי מתיא.

מעשה: רבי יוחנן חש בצפידנא, אזל גבה דההיא מטרוניתא, עבדא ליה מלתא חמשא ומעלי שבתא.

• אמר לה: בשבת מאי?

• אמרה ליה: לא צריכת.

• אי מצטריכנא מאי?

• אמרה ליה: אישתבע לי דלא מגלית.

• אישתבע: "לאלהא דישראל לא מגלינא".

• נפק דרשה בפירקא.

קושי: והא אישתבע לה!

תירוץ: לאלהא דישראל לא מגלינא, הא לעמו ישראל מגלינא.

קושי: והא איכא חלול השם!

תירוץ: דמגלי לה מעיקרא.

שאלה על התרופה: מאי עבדא ליה?

תשובה 1: אמר רב אחא בריה דרב אמי: מי שאור שמן זית, ומלח.

תשובה 2: רב יימר אמר: שאור גופיה, שמן זית ומלח.

תשובה 3: רב אשי אמר: משחא דגדפא דאוואא.

עוד בעניין התרופה: אמר אביי: אנא עבדי לכולהו, ולא איתסאי, עד דאמר לי ההוא

טייעא: אייתי קשייתא דזיתא דלא מלו תילתא וקלינהו בנורא אמרא חדתא, ואדביק

בככי דריה. עבדי הכי ואיתסאי.

שאלה על צפידנא: ממאי הוה?

תשובה: מחמימי חמימי דחיטי ומשיורי כסא דהרסנא.

עוד שאלה על צפידנא: ומאי סימניה?

תשובה: כד רמי מידי בככיה ואתא דמא מבי דרי.

המשך המעשה: רבי יוחנן כי חש בצפידנא עבד הכי בשבתא, ואיתסי.

קושי: ורבי יוחנן היכי עביד הכי?

תירוץ: אמר רב נחמן בר יצחק: שאני צפידנא, הואיל ומתחיל בפה וגומר בבני מעיים.

קושי על ר' יוחנן: אמר ליה רב חייא בר אבא לרבי יוחנן: כמאן - כרבי מתיא בן חרש, דאמר

החושש בפיו מטילין לו סם בשבת?

תירוץ: אמר ליה: שאני אומר: בזו, ולא באחרת.

חיזוק: לימא מסייע ליה:

מי שאחזו ירקון - מאכילין אותו בשר חמור,

מי שנשכו כלב שוטה - מאכילין אותו מחצר כבד שלו,

והחושש בפיו - מטילין לו סם בשבת, דברי רבי מתיא בן חרש.

וחכמים אומרים: באילו אין בהם משום רפואה.

באלו למעוטי מאי - מאי לאו למעוטי סם?

דתייה: לא, למעוטי מקיזין דם לסרוכני.

חיזוק לדחייה: הכי נמי מסתברא, דתניא :
שלשה דברים אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי ששמע משום רבי מתיא בן חרש:
מקיזין דם לסרוני בשבת,
ומי שנשכו כלב שוטה מאכילין אותו מחצר כבד שלו,
והחושש בפיו מטילין לו סם בשבת.
וחכמים אומרים: באילו אין בהן משום רפואה.
באילו למעוטי מאי - מאי לאו אתרתי בתרייתא, ולמעוטי דרישא?
דחייה לחיזוק: לא, אתרתי דרישא קמייתא, ולמעוטי דסיפא.

חיזוק אחר: תא שמע, דתני רבה בר שמואל:
עוברא שהריחה - מאכילין אותה עד שתשוב נפשה,
ומי שנשכו כלב שוטה - מאכילין אותו מחצר כבד שלו,
והחושש בפיו - מטילין לו סם בשבת, דברי רבי אלעזר ברבי יוסי שאמר משום רבי מתיא בן
חרש.

וחכמים אומרים: בזו ולא באחרת.

בזו אהייא?

אילימא אעצרה - פשיטא!
 עוברא מי איכא למאן דאמר דלא?
 אלא לאו - אסם, שמע מינה.

חיזוק אחרון: רב אשי אמר: מתניתין נמי דיקא **ועוד אמר רבי מתיא בן חרש החושש בפיו מטילין לו סם בשבת ולא פליגי רבנן עליה. ואם איתא דפליגי רבנן עליה -**
ליערבינהו וליתנינהו, וליפלגו רבנן בסיפא - שמע מינה.

מפני שספק נפשות הוא וכו'.

קושי: למה לי תו למימר **וכל ספק נפשות דוחה את השבת?**

תירוץ: אמר רב יהודה אמר רב: לא ספק שבת זו בלבד אמרו, אלא אפילו ספק שבת אחרת.

שאלת בירור על התירוץ: היכי דמי?

תשובה: כגון דאמרוה לתמניא יומי, ויומא קמא שבתא. מהו דתימא: ליעכב עד לאורתא כי היכי דלא ניחול עליה תרי שבתא, קא משמע לן.

חיזוק לתשובה: תניא נמי הכי: **מחמין חמין לחולה בשבת בין להשקותו בין להברותו. ולא שבת זו בלבד אמרו אלא לשבת אחרת. ואין אומרים: נמתין לו שמא יבריא, אלא מחמין לו מיד, מפני שספק נפשות דוחה את השבת ולא ספק שבת זו אלא אפילו ספק שבת אחרת. ואין עושין דברים הללו לא על ידי נכרים ולא על ידי כותיים, אלא על ידי גדולי ישראל. ואין אומרים יעשו דברים הללו לא על פי נשים ולא על פי כותיים, אבל מצטרפין לדעת אחרת.**

בריייתא בנושא פיקוח נפש: תנו רבנן: **מפקחין פקוח נפש בשבת והזריז הרי זה משובת, ואין צריך ליטול רשות מבית דין. הא כיצד?**

המקרה בברייתא	הסבר הגמרא	החיזוק
ראה תינוק שנפל לים - פורש מצודה ומעלהו.	ואף על גב דקא צייד כוורי	משום דאדהכי והכי אזל ליה
ראה תינוק שנפל לבור - עוקר חוליא ומעלהו.	אף על גב דמתקן דרגא	משום דקא מיבעית
ראה שננעלה דלת בפני תינוק - שוברה ומוציאור	ואף על גב דקא מיכוין למיתבר בשפי	אפשר דיתיב בהאי גיסא ומשביש ליה באמגוזי קמ"ל
מכבין ומפסיקין מפני הדליקה בשבת	ואף על גב דקא ממכיך מכוכי	דאפילו לחצר אחרת

הוראה לגבי פיקוח נפש: אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל: לא הלכו בפקוח נפש אחר הרוב.

שאלת בירור: היכי דמי?

- אי נימא דאיכא תשעה ישראל ונכרי אחד ביניהו - רובא ישראל נינהו!
 - אי נמי פלגא ופלגא - ספק נפשות להקל.
 - אלא דאיכא תשעה נכרים וישראל אחד - הא נמי פשיטא, דהוה ליה קבוע, וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי!
 - לא צריכא דפרוש לחצר אחרת, מהו דתימא: כל דפריש - מרובא פריש, קא משמע לן דלא הלכו בפקוח נפש אחר הרוב.
- קושי: איני? והאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: תשעה נכרים וישראל אחד, באותה חצר - מפקחין, בחצר אחרת - אין מפקחין!
- תירוץ: לא קשיא, הא - דפרוש כולהו (שמואל), הא - דפרוש מקצתייהו (רי יוחנן).

